

Gennem den offentlige debat om planerne får landsbyernes beboere samtidig de bedste muligheder for at få indflydelse på den lokale udvikling.

Bymønstret og spørgsmålet om lokalisering af arbejdspladser og privat og offentlig service er vigtige elementer i kommuneplanerne.

Fastlæggelsen af retningslinier for boligbyggeriet – herunder også det støttede boligbyggeris placering – er vigtige spørgsmål for landsbyernes udvikling, idet placeringen af byvæksten har stor betydning for en række andre forhold som erhvervenes udvikling, trafikforhold, serviceudbud m.v. Planernes rækkefølgeangivelse for udbygning af arealer til byformål er derfor central.

Gennem kommuneplanlægningen kan der også skabes en samlet strategi for den offentlige service herunder serviceuddet i landsbyerne.

Kommuneplanlægningens muligheder er derimod mere begrænsede inden for den private sektor.

Kommunerne kan i kommuneplanerne sikre udlæg af nødvendige arealer til håndværks- og andre småvirksomheder i og omkring landsbyerne, ligesom kommunerne kan sørge for den nødvendige infrastruktur. Men planlægningen i sig selv er ikke tilstrækkelig til at få virksomheder til at etablere sig i landsbyerne.

Noget lignende gælder inden for detailhandelen. Kommuneplanen kan angive en målsætning for detailhandelsudviklingen men kan ikke sikre en dagligvareforsyning i overensstemmelse med planlægningen.

Kommune- og lokalplanlægningen er således ikke hele løsningen på landsbyernes og landdistrikternes problemer, men en fornuftig anvendelse af planlægningen er en væsentlig forudsætning herfor.

Det er Miljøministeriets foreløbige vurdering, at mange kommuner via planlægningen er gået aktivt ind i arbejdet med at styrke landsbyerne. Disse kommuner arbejder for at sikre rimelige udviklingsmuligheder i landsbyerne gennem udlæg af arealer til bolig- og lokale erhvervsformål. Andre kommuner er gået videre og har brugt kommuneplanen som forum for opstilling af en mere samlet strategi, der tager udgangspunkt i en målsætning om at fastholde og udbygge landsbyernes rolle i kommunens erhvervs- og bosætningsmønstre.

Der er iværksat en række forsøg, der går ud på at inddrage de lokale beboere mere aktivt i kommune- og lokalplanlægningen med henblik på at styrke lokalsamfundene.

Tornved Kommune i Vestsjælland har således i sommeren 1986 i forbindelse med det igangværen-

de kommuneplanarbejde i samarbejde med Planstyrelsen udarbejdet en debatavis om landsbyen Knabstrup's fremtid. Debatavisen dannede udgangspunkt for et borgermøde, der blev afholdt som led i offentlighedsdebatten om kommuneplanforslaget. Efter borgermødet blev der nedsat en række initiativgrupper, der arbejder videre med landsbyens problemer. Gruppernes forslag og ideer skal indgå i grundlaget for kommunalbestyrelsens endelige vedtagelse af kommuneplanen.

På øen Endelave ud for Horsens fjord har Planstyrelsen i sommeren 1986 i samarbejde med Horsens Kommune taget initiativ til at starte et beboerorienteret lokalplanarbejde med henblik på udarbejdelse af en lokalplan, der omfatter hele øen og inddrager så mange spørgsmål som muligt. Beboernes arbejde skal afsluttes med et forslag til lokalplan, der skal forelægges byrådet til politisk behandling.

Forsøg som de nævnte kan være med til at skabe erfaringer til brug for arbejdet med lokalsamfund og planlægning også andre steder i landet.

Andre initiativer

Selv om den fysiske planlægning er et godt udgangspunkt for løsning af landsbyernes problemer er der også behov for nytænkning, hvis der skal gøres en aktiv indsats for landsbyerne.

Planstyrelsen har gennem de seneste år været med til at igangsætte og støtte en række projekter, der tager nye og utraditionelle midler i brug for at afhjælpe og løse landsbyernes og landdistrikternes problemer.

På baggrund af den alvorlige trussel mod mange landsbyers sidste butik iværksatte Planstyrelsen et forsøg, der gik ud på til landsbybutikkerne at knytte såkaldte »tillægsfunktioner« f.eks. postekspedition, tipsforhandling samt apoteks-, biblioteks- og pengeinstitutservice. Forsøget resulterede i, at miljøministeren nedsatte et rådgivende udvalg, der nu yder rådgivning til den enkelte landsbybutik eller til kommunen. Der har været stor interesse for muligheden for at få tillægsfunktioner, og mange butikker har i dag en eller flere tillægsfunktioner. Tillægsfunktionerne giver butikkerne en ekstra omsætning. Samtidig får beboerne i landsbyen en bedre service.

Spørgsmålet om den nye teknologiske muligheder for landsbyerne og landdistrikterne er indgået med stor vægt i landsbydebatten, og Planstyrelsen har også på dette område været med til at igangsætte og støtte en række projekter.